

בימים הזהם בזמן הזה

מסע אל שאלות הקיום של העם היהודי

דף הנחיות
פרק 04

לשאלת הרוע בעולם (פרק רביעי) מה עושים קבוצה?

סקף מספר 1

את שמחת תורה תשפ"ד סביר להניח שלא נשכח.

כולנו זוכרים היטב את הרגע בו הבנו שמשוה לא טוב קורה. התפילה למילואים, עיצרת ההקפות לתפילה, אזעקות בבוקר של חג ועדכונים בלתי פוסקים. מאותו רגע דבר לא חזר להיות כשהיה. מספרים בלתי נתפסים של נופלים, חטופים וכפועים. שברון לב נורא וכאב כמוהו לא חווינו מאז השואה.

יחד עם הכאב הגדול צצות ועולות שאלות ותהיות עמוקות. אלה שאלות שליוו את עם ישראל לאורך היסטוריה רוויה טרגדיות וקשיים והן חוזרות ונוקשות על דלת ליבנו כיום, כאשר אנו שבים וחווים את קשר הדם ארוך השנים של העם שלנו.

בסדרת המפגשים הקרובה נדון ונשוחח יחד. נשאל שאלות וניתן מקום לכאב. לא להכל יהיה מענה, כמובן. נלמד כיצד התייחסו לשאלות הללו במשך שלושת-אלפים-וחמש-מאות שנים של היסטוריה יהודית, נאזין לדברי ימי הדורות וננסה לאסוף כוחות, יחד.

חושבים על זה

איך היה נראה עולם ללא רוע?
איך אנחנו היינו נראים ללא התמודדויות עם קושי?

פרספקטיבה רחבה

"אני יודע, מצד אחד, כי המטפיסיקה הזאת של הרע עשתה היהודית ההיסטורית, אשר קורותיה הן מסכת מתמשכת של סבל וייסורים. הקהילה היהודית מצאה במטפיסיקה הזאת של הסבל הקלה, תקווה ותעצומות נפש. ובכל זאת, אפשר שמה שנראה כמוכח וכשוט לאבותינו, ששאבו את השראתם מאמונה איתנה ומחולות מוסרית נלהבת, יוכי עצמו כענין מסובך סמך בכל המנהגות אדם בו זמנו, הרפוף במונחי מונחי מוסרית. ואם נעו עד במבוכי התלישות הרחוקה... אני מודה ומתודה במלוא הכנות, שאני באופן אשתי מעולם לא הייתי במאמצי לרבה את הבשורה המטפיסית הזאת לאנשים במצוקה."

(הגרי"ד סולובייצ'יק, האדם ועולמו, עמ' 262-263).

הרע לא ניתן לטשטוש

היהדות, עם גישתה הריאליסטית לאדם ולמעמדו בתוך המציאות, הבינה, כי הרע לא ניתן לטשטוש ולחיסוף, וכי כל ניסיון להכחית ערכים של הניגוד והפילוג שבקיום לא יביא את האדם לא לידי מנוחה הנפש ולא לידי תפיסת הסוד האכסיסטנציאלי. הרע הוא עובדה שאין להכחישה. ישנו רע; ישנו סבל, וישנם יסורי שאול ותופתה בעולם. מי שרוצה להטעות את עצמו על ידי היסח הדעת מן הקרע שבהוויה ועל ידי רומנטיזציה של חיי האדם, אינו אלא שוטה והוזה הזיות. אי אפשר להתגבר על מכללת הרע במחשבה פילוסופית-מטפיסית. (הגרי"ד סולובייצ'יק, קול דודי דופק).

OLAMI MENTORSHIP

להיות אנושי

לו יכולנו לראות כיצד הרע של היום מוביל את המבט של מחר, לו יכולנו לראות מנקודת המבט של אדם בורא הכל – יכולנו להבין את הצדק, או הינו משועמם על כך מחד, היינו מודלים ל**היות אנושיים**. הינו משועמם עם כל דבר, מודיקים כל דבר, הולמים חרשים לבקבוק של אלה שטובא להם, אדםים אינו רוצה שנחדל להיות אנושיים, משום שאילו רצה, לא היה בורא אותנו (הרב יונתן זקס).

להיות אנושי

לו יכולנו לראות כיצד הרע של היום מוביל את הטוב של מחר, לו יכולנו לראות מנקודת המבט של אלוקים בורא הכל – יכולנו להבין את הצדק, אך היינו משלמים על כך מחיר: **היינו חדלים להיות אנושיים**. היינו משלמים עם כל דבר, מצדיקים כל דבר, והופכים חרשים לבקבוקים של אלה שטובא להם. אלוקים איננו רוצה שנחדל להיות אנושיים, משום שאילו רצה, לא היה בורא אותנו (הרב יונתן זקס).

שלב הכרחי

מורי הרב נחום רבינוביץ' לימד אותי שיש דרך להבין את הרע שבו משה משה את אלקים לראשונה בגנה הבוער 'וספר משה פניו כי ראה חמדת אל האלקים' (שמות ג, י). מדוע יראל מספר שירע שאם בין את דרכי האלקים הוא יאמר העולמים עם הנבואה ועם הדרכים שבעולם. מנקודת המבט הגבוהה של הנצח הוא יראה שרוע הוא שלב הכרחי במסע אל הבורא. הוא בין את אלקים, אבל הוא חסד היות משה, לחם הנדק שהתערב בכל מקום שראה טעוה נעשית. הוא ירא שראוי שיראה את המינים כחן יוצא מן הארץ, שיתקבצו אל הארץ, תעלה לו באובדן אנשיותו (הרב זקס, המסע).

שלב הכרחי

מורי הרב נחום רבינוביץ' לימד אותי שיש דרך להבין את הרגע שבו פגש משה את אלוקים לראשונה בסנה הבוער "וַיִּסְתַּר מִשֵּׁה פָּנָיו כִּי יֵרָא מִהִבֵּית אֶל הָאֱלֹקִים" (שמות ג, ו). מדוע ירא? מפני שידע שאם יבין את דרכי האלוקים הוא יאלץ להשלים עם העבדות ועם הדיכוי שבעולם. מנקודת המבט הגבוהה של הנצח הוא יראה שהרע הוא שלב הכרחי במסע אל הטוב. הוא יבין את אלוקים, אבל הוא יחדל להיות משה, לוחם הצדק שהתערב בכל מקום שראה טעוה נעשית. **הוא ירא שלאחר שיראה את השמים יכה עיניו מראות את הארץ**; שהתקרבותו אל האינוסוף תעלה לו באובדן אנשיותו (הרב זקס, המסע).

להערות והארות:
משה שמעון אופן
 Moshe.oppen@gmail.com
 055-553-0976

רוצים עוד?
 סרקו והצטרפו
 ל"אחים לנפש"

